

DEDE KORKUT SÖZLÜK

1. **ahâli:** Halk; bir yerde yaşayanlar, oturanlar.
2. âkıbet: Son, nihayet, netice, eninde sonunda.
3. **arşın:** 68 santimetrelik uzunluk ölçüsü.
4. bahadır: Yiğit, kahraman, alp, cilâsun.
5. **bâkî:** Tek, kalıcı, sürekli, devamlı. Arta, geriye kalan. Allah'ın sıfatlarından.
6. batman: Eski bir ağırlık ölçüsü.
7. **berk:** Sert, sağlam, katı.
8. bezirgân: Tüccar, pazarcı.
9. **bilge:** Hikmet sahibi kişi. Geniş ve derin bilgi sahibi, bilgisiyle insanlara yol gösteren, insanlığa ışık olan kimse.
10. buğra: Genç erkek deve.
11. **cellât:** İdam mahkûmlarını asma işini gören kişi. Gaddar, merhametsiz.
12. cemal: Yüz güzelliği. Allah'ın lütuf, ihsan, rıza gibi sıfatlarından.
13. **cenk:** Harp, savaş, kavga, cidal.
14. doru: Kahverengi ile kırmızı arası renkli at.
15. **dua:** Allah'a yalvarma, yakarma. Allah'tan dilekte bulunma. Hazreti Peygamber'e salâvat getirme. Çağrı, nida, davet, niyaz.
16. fânî: Ölümlü, gelip geçici olan, kalıcı olmayan, bâkî olmayan.
17. **ganimet:** Savaşta askerin kılıç hakkı olarak düşmandan ele geçirdiği para, mal, esir.
18. gerdan: Boyunla göğsün birleştiği kısım. Boynun ön kısmı.
19. **gümân:** Şüphe, işkil, zan, vesvese.
20. gürz: Demir, tunç veya pirinçten yapılmış ağır topuz. Zırhlı düşmana karşı kullanılan silah.
21. **haramî:** Yol kesen, eşkıya, hırsız, haydut, uğru.
22. hekim: Tabip, doktor.
23. **hiddet:** Şiddetli kızgınlık, öfke, sertlik.
24. hutbe: Cuma ve bayram namazlarında imamların minberden cemaate hitap ederek Allah'ın emir ve yasaklarını bildirdikleri konuşma.
25. **ibret:** Olaylardan çıkarılan ders.
26. icazet: İzin, ruhsat, destur, müsaade.
27. **imaret:** Aşevi, yoksullara yardım etmek için yemek dağıtılan yer.
28. inayet: Yardım, lütuf, ihsan, kerem.

29. **itaat:** Söz dinleme, verilen emre uyma, baş eğme.
30. **itina:** Bir işi yaparken gösterilen hususî dikkat, ihtimam.
31. **kargı:** Ucu sivri demirli sırık, mızrak.
32. **kavim:** Aralarında akrabalık bağı olan topluluk.
33. **kement:** Uzakta bulunan veya hareketli şeyleri yakalamak için kullanılan ucu ilmekli kalın ip.
34. **kepenek:** Keçeden yapılmış, etekleri uzun yakasız ve kolsuz çoban elbisesi.
35. **kımız:** Kısarak sütünün mayalanmasıyla elde edilen Türklere mahsus içecek.
36. **kısarak:** Dişi at.
37. **kopuz:** Ozanların çaldığı telli Türk sazı.
38. **koru:** Ağacının kesilmesi, merasının otlatılması yasaklanmış yer.
39. **kuzgun:** Bir cins kara karga.
40. **kümbet:** Damı kubbe biçiminde olan küçük yapı.
41. **libas:** Elbise, kıyafet, giyim.
42. **merhem:** Yaraya sürülen yumuşak ilaç, derman.
43. **mescit:** Cuma ve bayram namazı hariç, namaz kılınan, ibadet edilen küçük cami.
44. **miğfer:** Savaş sırasında başı kılıç, gürz, mızrak, ok gibi silahlardan korumak için takılan madenî başlık.
45. **mühlet:** Belli süre, tayin edilmiş vakit, vade.
46. **nida:** Çağırma, seslenme, bağıрма.
47. **oba:** Konargöçer aileler, topluluk. Ev, yurt, oturulacak yer. Mahalle, köy.
48. **otacı:** Hekim, tabip, doktor.
49. **otağ:** Saltanathlı kişiler, büyükler ve güveylere ait çadır. İçinde ateş yakılan büyük çadır. Taşınabilir konargöçer evi.
50. **oymak:** Türklerde boy, kabile, aşiret, oba.
51. **postal:** Kaba potin.
52. **sadaka:** Allah rızası için fakirlere yapılan karşılıksız yardım.
53. **saye:** Gölge (mecaz), koruma, yardım: **senin sayende ayakta duruyorum.**
54. **sebil:** Yol kenarında kurulan ve Allah rızası için içme suyu dağıtılan yer.
55. **settar:** Setreden, örten, kapayan, gizleyen. **Allah'ın sıfatlarından (Kullarının kusurlarını, ayıplarını örten ve bağışlayan mânâsında kullanılır.).**
56. **seyis:** At bakıcısı.
57. **takat:** Güç, kuvvet, fer.
58. **talim:** Bir işi üzerinde çalıştırarak öğretme. Meşk ile yetiştirme. Askerî eğitim.

59. tekfur: Bizanslılarda vali.

60. tılsım: Gizli ve sihirli kuvveti olduğuna inanılan şey

61. tırpan: Ot ve ekin biçmekte kullanılan, uzun saplı, hafifçe kıvrık uçlu uzun kesici âlet.

62. uyluk: Bacağın dizden kalçaya kadar olan kısmı.

63. üzengi: Eyerde ayak konulan altı düz demir halka.

64. vaat: Söz verme.

65. yağız: Kızılla kara arası renk, siyaha çalan, esmer.

66. yahni: Bol soğanla pişirilen et yemeği.

67. yaşmak: Kadınların gözlerini açık bırakacak şekilde baş, boyun ve yüzlerini örttüğü ince örtü.

68. yavuklu: Birbirini seven kız veya genç.

69. yavuz: Yaman, güçlü, sert, şiddetli, çetin, keskin. Fevkalade, müstesna, âlâ.

70. yele: At, arslan gibi bazı hayvanların ense ve boyun kısımlarındaki uzun tüyler.

71. ziyafet: Yemekli ağırlama, şölen, toy.